

Asia: VN/4400/2021

Arviomuistio julkisen hallinnon tietojärjestelmiä koskevan sääntelyn kehittämistarpeista

Lausuntonne arviomuistiosta

1. Kommenttinne arviomuistiossa tehdystä nykytilan kuvauksesta

Nykytila viranomaisten automaation ja tietojärjestelmien kehittämisessä on käytännössä hyvä oikeusturvan näkökulmasta. Jatkovalmistelussa olisikin tärkeää tarkastella mahdollisia ristiriitoja ja puutteita nykylainsäädännön ja käytännön välillä ja pyrkiä muokkaamaan lainsäädäntöä mahdollisimman kevyesti vastaamaan käytäntöä.

2. Kommenttinne tietojärjestelmistä sääntelykohteena

Muistion s. 17 mukaan

”Voimassa olevassa lainsäädännössä käytetyistä määritelmistä ei voida muodostaa täysin yhtenäistä tietojärjestelmän sääntelykohdetta. Kussakin laissa tietojärjestelmä saa merkityssisältönsä määritelmäsäännösten kautta. Kuitenkin tietojärjestelmää koskevan sääntelyn tulisi muodostaa yleislakien ja erityislakien systematiikassa eheä kokonaisuus siten, että käytetyt määritelmät eivät johda tulkinnanvaraisuuksiin sen suhteen, miltä osin ja miten yleislaissa säädettyä sovelletaan erityislain perusteella perustettuun tietojärjestelmään toiminnallisuuksineen.

Tietojärjestelmät ja niiden toiminnallisuudet ovat olennainen osa viranomaisissa hallintoasioiden käsittelyä. Kuitenkin tietojärjestelmien käyttö erilaisissa hallintoasioissa ja toimintaprosesseissa vaihtelee, samoin kuin automatisoinnin aste jopa samassa asiankäsittelyn asiaryhmässä. Tähän voivat vaikuttaa muun muassa asiankäsittelyyn liittyvät kontrollit, jotka ohjaavat käsittelyyn joko automaattisessa prosessissa tai manuaaliseen prosessiin, josta käsittely voi edelleen palata automaattiseen prosessiin.

Siten määriteltäessä hallinnon tietojärjestelmille olennaisia vaatimuksia, ei sääntelyä voida kohdentaa kaikilta osin yleisesti tietojärjestelmään, vaan tietojärjestelmässä käsiteltäviin, tiedonhallintalaissa tarkoitettuihin toimintaprosesseihin. Työryhmän näkemyksen mukaan hallinnon tietojärjestelmien sääntelyä kehitettäessä on arvioitava vaatimuskohtaisesti, milloin vaatimus voidaan kohdistaa yleisesti tiedonhallintalaissa tarkoitettun tietojärjestelmän toiminnallisiin ja teknisiin vaatimuksiin ja milloin vaatimukset kohdistuvat tietojärjestelmän sellaisiin toiminnallisiin, joilla on merkitystä esimerkiksi asianosaisen oikeuksien turvaamiseksi ja viranomaisen toiminnan asianmukaisuuden varmistamiseksi.”

Jatkovalmistelussa olisi syytä pohtia missä määrin tietojärjestelmiä kannattaa ajatella erillisenä säädeltävänä asiana vai tulisiko lainsäädäntöä ajatella enemmän itse toiminnan sääntelynä. Tietojärjestelmät ovat kasvavassa määrin kiinteä osa ydintoimintaa, ei siitä erillinen asia. Vertailukohdaksi voi ottaa vaikka puhelinpalvelun, jota lähes kaikki viranomaiset tekevät jollain tasolla. Missä määrin on järkevää asettaa yleisiä vaatimuksia puhelinpalvelulle, jossa toimintakontekstit ovat hyvin erilaisia, kuten tietojärjestelmissä? Tai asiakaspalvelulle käyntiasioinnissa?

Esimerkin on tarkoitus havainnollistaa sitä, kuinka erilaisissa toimintakonteksteissa tietojärjestelmiä kehitetään ja kuinka kiinteä osa itse ydintoimintaa tietojärjestelmä on. Tämän vuoksi on vaikea löytää hyvin toimivia vaatimuksia tms., jotka toimisivat kaikissa eri tilanteissa ja konteksteissa. Tämä vaikeus löytää hyvin toimivia vaatimuksia heijastaa toiminnan todellista monimutkaisuutta ja pyrkimys asettaa tiukkoja, yleispäteviä periaatteita tms. aiheuttaa helposti enemmän haittaa kuin hyötyä.

Lisäsääntelyä ja tarkennuksia tulisi siis tehdä vain sinne missä niitä välttämättä tarvitaan. Tällöin on syytä huomioida myös vaikutukset resursointiin, osaamiseen ja kustannuksiin sekä virastoissa että muilla toimijoilla. Yleinen huomio on, että arviointimuistiossa on määrällisesti paljon korjausehdotuksia ja näin suuren muutosmäärän valmistelu ja toteutus tulisi olemaan hidasta.

Kuten tietojärjestelmille yleensäkin, automaatiolle on vaikea määritellä vaatimuksia irrallaan siitä toiminnasta, jota automaatio tukee. Mitä lähempänä automaatio on ydintoimintaa, sitä selvemmin säätelyn pitää kulkea käsi kädessä itse ydintoiminnan säätelyn kanssa. Voidaan esim. perustellusti vaatia, että viranomaisen pitää pystyä selittämään perusteet ja ne tiedot, joilla jokin asiakkaalle näkyvä ratkaisu on tehty, onpa ratkaisu sitten tehty automaattisesti tai ihmisen toimesta - vaatimuksen pitäisi olla pohjimmiltaan sama riippumatta toteutustavasta. Esim. sääntöpohjainen automaatio (jos X niin Y jne.) täyttää tämän vaatimuksen erinomaisesti, kun taas jossain tekoälypohjaisissa ratkaisuissa vaatimusta on vaikeampi täyttää. On kuitenkin erittäin vaikeaa ja todennäköisesti haitallista yrittää esim. tarkasti määritellä minkälaisia automaatioteknologioita voi tai ei voi käyttää missäkin kontekstissa, vaan asia tulisi mahdollisimman pitkälle hoitaa itse ydintoiminnan säätelyn kautta.

3. Millaisia yleisiä vaatimuksia tietojärjestelmien toiminnallisuuksille pitäisi lainsäädännöllä asettaa?

Muistion s. 36 mukaan

”Hallinnon lainalaisuusvaatimuksen näkökulmasta tietojärjestelmien käyttöä koskevaa sääntelyä hallintoasioiden käsittelyssä voidaankin pitää puutteellisena. Työryhmän näkemyksen mukaan tällaisia vaatimuksia voitaisiin asettaa sääntelyssä, joka koskee tietojärjestelmien olennaisia vaatimuksia. Erityisesti työryhmä pitää tarpeellisena, että ainakin niihin tietojärjestelmien osiin, joissa asiaa käsitellään täysin automaattisessa toimintaprosessissa, kohdistettaisiin laissa säädettyjä olennaisia ja yhdenmukaisia asianmukaisen asiankäsittelyn varmistavia vaatimuksia.

Työryhmä pitää myös tarpeellisena arvioida jatkovalmistelussa sitä, että hallinnon asiakas saisi asiansa käsittelyssä tiedot siitä, mihin yksilöityihin tietoihin viran-omainen perustaa päätöksentekonsa niissä tilanteissa, joissa päätös voidaan tehdä täysin automatisoidusti. Niin ikään asiakkaalle (asianosaiselle) tulisi kertoa yleisen tietosuoja-asetuksen edellyttämää informointia yksilöidymmin siitä, että hänen asiansa saatetaan käsitellä kyseisessä prosessissa täysin automaattisesti.

Jatkovalmistelussa tulisi arvioida, mitä tietoja asiakkaalle tulisi antaa täysin automatisoidusta toimintaprosessista, ja liittyisikö tähän informointiin mahdollisesti jotain oikeuksia, joita asiakas voisi käyttää tietosuoja-asetuksessa säädettyjen oikeuksiensa lisäksi.

Myös vastuukysymyksiä läpinäkyvyyttä tulisi selkeyttää. Tietoa siitä, kuka vastaa julkisen vallan käytöstä, ei pitäisi jättää pelkästään julkisuuslaissa säädettyjen tiedonsaantioikeuksien varaan. Tietojen tulisi siis myös virkavastuuseen liittyvistä syistä olla asianosaiselle annettavissa osana asiankäsittelyn dokumentaatiota.”

Tietojärjestelmien toiminnallisuuksia koskevien vaatimusten kirjaaminen lakiin on hyvin monimutkainen asia ja erityisesti tarkkojen toteutusta ohjaavien vaatimusten määrittely ei ole suositeltavaa, koska järjestelmien tarkkaa toteutustapaa joudutaan usein muuttamaan, kun käytännön toiminnan myötä saadaan kokemusta siitä, miten järjestelmä osana jotakin toimintaa käytännössä toimii.

Suosittelava tapa on tuoda esiin tavoite, jota sääntelyllä pyritään saamaan aikaan (esim. viran-omaisen toiminnan läpinäkyvyys) ja pyrkiä pitämään itse tietojärjestelmiin kohdistuva vaatimus varsin yleisellä tasolla.

On myös huomioitava, että kaikki yleiset vaatimukset aiheuttavat merkittäviä kustannuksia, erityisesti jos vaatimukset asetetaan siten, että myös jo olemassa olevien järjestelmien pitää toteuttaa ne. Loogisesti yksinkertaiset vaatimukset (esim. järjestelmän on pystyttävä automaattisesti kokoamaan ja raportoimaan kaikki kansalaisesta järjestelmässä oleva tieto) voivat olla monimutkaisia toteuttaa käytännön tasolla ja siten aiheuttaa merkittäviä kustannuksia. Nämä kustannukset pitäisi arvioida suhteessa hyötyihin joka kerta kun yleisiä vaatimuksia asetetaan, tapauskohtaisesti kunkin vaatimuksen kohdalla.

Verotuksessa päätös tehdään automaattiossa tyypillisesti silloin, kun päätös tehdään asiakkaan itsensä ilmoittamien tai tarkastamien tai Verohallinnon hänelle päätöstä edeltävän kuulemisen yhteydessä ilmoittamien tietojen mukaisesti. Esimerkki tästä on henkilöasiakkaan esitetytty veroilmoitus, joka lähetetään verovelvolliselle tietojen tarkistamista ja korjaamista varten ennen kuin verotuksesta syntyy päätös verovelvollisen verotuksen päättymishetkellä. Esitetyttyyn veroilmoitukseen on merkitty Verohallinnon tiedossa olevat, verotuksen perusteena käytettävät yksilöidyt tulo- ja vähennyserät. Tämä täyttäneen sinänsä muistiossa pohditun vaatimuksen siitä, että ”hallinnon asiakas saa asiansa käsittelyssä tiedot siitä, mihin yksilöityihin tietoihin viranomainen perustaa päätöksentekonsa.” Vastaavasti tämän vaatimuksen täyttäneen menettely, jossa Verohallinto ennen arvioverotuksen toimittamista veroilmoituksen antamatta jättämisen perusteella lähettää verovelvolliselle kuulemis- ja kehotuskirjeen, jossa se ilmoittaa arvioverotuksen syyn (veroilmoitusta ei ole annettu) ja ilmoittaa arvioitavan veron määrän, jos ilmoitusta ei vielä anneta.

Jatkovalmistelussa tulisi vielä tarkoin selvittää ja punnita onko ja mitä yksilöityä tietoa automaattisesta päätöksenteosta on oikeasti tarpeen säätää annettavaksi asianosaiselle sen lisäksi mitä tietosuoja-asetus jo edellyttää ja mitä informointiin liittyviä oikeuksia on tarpeen lisätä. Tässä harkinnassa tulee ottaa verotuksen tapaisten massamenettelyjen erityispiirteet ja niistä usein johtuva varsin rajoitetut mahdollisuudet – ilman yleiseen tarpeeseen nähden suhteettomia panostuksia - tuottaa vakioituille päätöstulosteille jne. yksityiskohtaista tietoa kunkin veroilmoituksen tai sen osakysymyksen käsittelytavasta. Tarvittaessa on yksittäistapauksessa selvitettävissä miltä osin virkailija on käsitellyt asian ja miltä osin asia on käsitelty automaattiossa.

Sama koskee tiedonsaantia siitä, kuka on vastuussa automaattiossa syntyneestä päätöksestä. Luonnollisesti on asianmukaista, että hallintotoiminnassa esimerkiksi automaattisen päätöksen tuottavasta käsittelysäännöstä päättänyt virkamies on virkavastuussa sen lainmukaisuudesta, ja vastuun tulee olla tarvittaessa selvitettävissä asianmukaisen dokumentaation perusteella. Riittävänä tulisi kuitenkin pitää sitä, että vastuuhenkilöt ovat asianosaisen pyytäessä selvitettävissä.

4. Millaisia olennaisia teknisiä vaatimuksia hallintoasioita käsitteleville tietojärjestelmille pitäisi lainsäädännöllä säätää?

Teknistä toteutustapaa ei tulisi määritellä laissa ilman erittäin painavia perusteita. Lakiin pitäisi myös hyvin harkiten ja vain poikkeustapauksissa kirjata teknisten järjestelmien tai palveluiden käyttöpakkoa. Toimijat haluavat lähtökohtaisesti minimoida omaa työtä ja kustannuksia ja käyttävät mielellään olemassa olevia palveluita, jos ne vastaavat todellisia tarpeita.

5. Millaisia vaatimuksia, kuten dokumentointivaatimuksia, tietojärjestelmien kehittämiseksi pitäisi lainsäädännöllä säätää?

Muistion s. 23 mukaan

”työryhmä pitää tarpeellisena, että tietojärjestelmien käyttöönottovaiheeseen liittyvää sääntelyä kehitetään siten, että tietojärjestelmän kelvollisuus käyttöönotettavaksi tarkoitukseensa on varmistettu riittävän huolellisella testauksella, tietojärjestelmän käytön koulutuksella ja käyttöönoton suunnittelulla. Myös teknisiin ongelmiin varautumiseen käyttöönottovaiheessa on syytä kiinnittää huomiota sääntelyä kehitettäessä.”

Lainsäädäntöä alemmillakin tasoilla on usein vaikea määritellä yleispäteviä dokumentointivaatimuksia, jotka toimisivat kaikkiin tilanteisiin ja esimerkiksi järjestelmien kehittämisessä sovellettuja metodologioita aina sovelletaan kunkin tilanteen ja tarpeen mukaisesti. Vaikuttaa varsin kyseenalaiselta kirjata lakiin täsmällisiä dokumentointi tms. vaatimuksia muuten kuin yleisellä tasolla esimerkiksi seuraavasti: viranomaisen on varmistettava testauksella ja laadun varmistamisella, että tietojärjestelmä toimii asianmukaisesti ennen käyttöönottoa.

6. Miten lainsäädännöllä tulisi varmistua virkavastuun toteutumisesta ja kohdistumisesta, mitä tulee tietojärjestelmien kehittämiseen, käyttöönottoon ja käyttöön, sekä tietovarantojen käyttöön?

Virkavastuun toteutumista ja kohdistumista kannattaisi lähtökohtaisesti ajatella suhteessa itse viranomaisen toimintaan, ei erillisenä tietojärjestelmien kehittämiseen yms. Tietojärjestelmät ovat osa itse ydintoimintaa ja sääntelyn tulisi kohdistua tähän ydintoimintaan.

Verohallinto toteaa, että julkisessa hallintotoiminnassa automaattisen massamenettelyn säännöt määrittänyt ja päättänyt virkamies toimii virkavastuulla ja vastuullinen virkamies tulee voida selvittää

7. Mitä edellytyksiä tietovarannoille, niiden laadulle tai niiden käytölle tulisi lainsäädännössä asettaa, jotta niitä voidaan käyttää osin tai täysin automaattisessa päätöksenteossa?

.Muistion s. 7 mukaan

”Työryhmä katsoo, että riittävä tiedon laatu on asianmukaisen asiankäsittelyn ja lainmukaisen hallintoasian käsittelyn edellytys. Tietovarantojen laadun, tietovarantojen vastuiden, ja tietojen

käytön vastuiden osalta automaattinen päätöksenteko edellyttää nykyistä tarkempaa sääntelyä. Yleissääntelyn avulla on vaikeaa hahmottaa esimerkiksi sitä, miten tiedot tulisi tarkistaa missäkin tilanteessa, ja milloin viranomaisen voi arvioida tarkistaneen käyttämänsä tiedot riittävästi ja täyttäneensä selvittämiselvöllisyytensä. Tietoja hyödyntävän viranomaisen on pystyttävä tarvittaessa esittämään, miten viranomaisen tiedot ovat päätöksentekoa varten muodostuneet tietovarantoon, erityisesti niissä tilanteissa, joissa vastuu yhteiskäyttöisen tietovarannon laadusta on säädetty tietojen ilmoittajalle."

Verohallinto käyttää verotuksessa verovelvollisen ilmoittamia ja sivulliselta tiedonantovelvolliselta saatuja tietoja ja muuta asiassa saatua selvitystä (ks. esim. laki verotusmenettelystä 26 §:n 5 momentti). Verotuksessa käytettävät sivullistiedot ovat valtaosaltaan laissa säädetyn yleisen tiedonantovelvollisuuden perusteella saatuja tietoja ja ilmoittaja vastaa siitä, että tiedot ovat oikeat, eli vastaavat tosiasioita. Virheellisten tietojen antaminen on sanktioitu (ks. esim. laki verotusmenettelystä 22 a §). Verovelvollista kuullaan verotuksen perusteena käytettävistä tiedoista sikäli kuin kyse ei ole häneltä itsestään saadusta tiedosta esimerkiksi lähettämällä esitetyt veroilmoitus hänen tarkastettavakseen (laki verotusmenettelystä 7 §). Tietojen oikeellisuutta valvotaan esimerkiksi teknisten tarkistusten ja verovelvollisilta saatujen reklamaatioiden pohjalta ja virheelliseksi osoittautuneet tiedot oikaistaan. Tämä koskee sekä automaatiossa että virkailijäkäsittelyssä käsiteltäviä tietoja.

Verotuksen näkökulmasta ei ole ilmennyt varsinaista tarvetta tietovarantoja, niiden laatua ja niiden käyttöä koskevalle sääntelylle nykyisen sääntelyn lisäksi.

Muistiossa (s. 51) todetaan, että

"tiedonhallintalain 20.1 §:n mukaan viranomaisen on pyrittävä hyödyntämään toisen viranomaisen tietoaineistoja, jos viranomaisella on oikeus saada tarvittavat tiedot toiselta viranomaiselta teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla. Säännöksen tarkoituksena on vähentää viranomaisten rinnakkaista ja päällekkäistä tietojen keräämistä hallinnon asiakkailta sekä varmistaa, että viranomaiset käyttävät

ajantasaisia tietoja niiden alkuperäisistä tietolähteistä. Viranomaisen on arvioitava toimintaprosessien suunnittelussaan, mistä jo olemassa olevista tietovarannoista sen tarvitsemat tiedot olisi mahdollista saada ajantasaisina tiedonsaantioikeuksien ja tietojen käsittelyoikeuksien puitteissa ilman, että tietoja tarvitsisi erikseen pyytää asianosaiselta tai muulta hallinnon asiakkaalta."

Jatkovalmistelussa tulee varmistaa, etteivät tiedon vain kertaalleen ilmoittamisen ja varastoimisen periaate ja yhteisen tietovarannon tai rekisterin hyödyntäminen muodostu liian vaikeiksi toteuttaa. Verotuksen kannalta merkityksellinen yhteinen tietovaranto on esimerkiksi Digi- ja viestintäviraston pitämä väestötietojärjestelmä. Jatkossakin tulisi olla riittävä, että tällaisen rekisterin rekisterinpitäjä vastaa tietojen oikeellisuudesta, eikä tiedon hyödyntäjälle tulisi asettaa lisävelvoitteita.

Jatkovalmistelussa tulee myös ottaa huomioon, että tulevaisuudessa hyödynnetään entistä enemmän lohkoketjupohjaista tietojen käsittelyä, jolloin ei ole olemassa samassa määrin keskitettyjä tietovarantoja, vaan tieto hajautuu. Käytännössä tietojen oikeellisuus voidaan tällöin varmistaa ja tarkistaa vain rekisterinpitäjän velvollisuuksilla.

8. Miten tietoturvallisuuden arviointia ja arviointijärjestelmää koskevaa lainsäädäntöä tulisi kehittää? Entä erityisesti viranomaisten tietojärjestelmien arvioinnin osalta?

Tietoturvallisuuden arviointiin ja kehittämiseen pätee pitkälle samat asiat kuin muihinkin alueisiin; sääntelyn lisäämisen tarpeellisuus tulee tarkoin harkita sen pohjalta, onko käytännössä yleisesti ilmennyt tarpeita. Tarpeetonta lisäsääntelyä tulisi välttää.

Tiedon luokittelujärjestelmä on alue, jota voisi kehittää. Vanhan nelitasoisen järjestelmän tilalle ei ole käytännössä syntynyt uutta käyttökelpoista järjestelmää.

9. Kommenttinne muistiossa todetuista sääntelytarpeista yleensä

Tietojärjestelmien ja automaation kehittämiseksi tulisi asettaa vain kaikkein välttämättömimmät vaatimukset. Liian tarkat tai yleistävät säädökset tulevat todennäköisesti hyvin nopeasti olemaan este tai hidaste muuten järkevälle tekniselle ja toiminnalliselle kehitykselle.

10. Muut yleiset kommentit arviomuistiosta

Nykytila automaation ja tietojärjestelmien kehittämisessä on käytännössä hyvä oikeusturvan näkökulmasta. Sääntelytyössä olisikin tärkeää tarkastella mahdollisia ristiriitoja ja puutteita nykylainsäädännön ja käytännön välillä ja pyrkiä muokkaamaan lainsäädäntöä mahdollisimman kevyesti vastaamaan käytäntöä.

Lainsäädännöllä ei todennäköisesti saada toivottua muutosta aikaan tietojärjestelmien käyttöönotoista johtuvista katkoksista tai palvelun huonontumisesta. Yksikään viranomainen ei suunnittele nykyäänkään epäonnistuvansa ja mitään yleispätevää ratkaisua ei ole. Käyttöä ongelmiin tulisikin pyrkiä saamaan parannusta muin keinoin kuin lainsäädännöllä.

Ylipäätään tietojärjestelmissä ja automaatiassa on ja tulee aina olemaan virheitä niin kuin myös ihmisten tekemässä työssä. Lainsäädännöllä ei tule olemaan tähän tosiasiaan merkittävää vaikutusta. Tärkeintä on huolehtia siihen, että automatisoiduissa prosesseista löytyville virheille

löytyy ripeät korjausmenettelyt. On esimerkiksi tärkeää, että viranomaisella on oikeus aina omaaloitteisesti korjata itse tekemänsä virhe, ilman, että kansalaisen täytyy erikseen pyytää asiaa. Verotuksessa on varsin laveat mahdollisuudet korjata sekä automatisoidussa prosessissa että virkailijatyössä sattuneet virheet itseoikaisuna. Virhe voi olla massaluonteinen ja koskettaa lukuisia henkilöitä. Virheen korjaamisen tulisi olla tulevan aulainsäädännön mukaan mahdollista automaatiossa tehtävillä päätöksillä, jos se on virheen laatu huomioon ottaen mahdollista (esim. selvät laskennassa olleet virheet).

Muistiossa ei ole käsitelty ehdotetun lisääntyvän säätelyn vaikutuksia hallinnon tietojärjestelmien kustannuksiin tai toteutusaikatauluun. Muistiossa esitetyt muutokset ovat omiaan kasvattamaan molempia merkittävästi. Siksi säädännön valmistelussa tulisi ehdottomasti näitä asioita arvioida suhteessa haluttuun hyötyyn.

Tietojärjestelmiä koskevien vaatimusten kirjaamisessa lakiin tulisi edetä tapauskohtaisesti, lähtien kustakin määrittelystä tarpeesta tai ongelmasta, joka halutaan korjata. Tämän tarpeen tai ongelman pohjalta voidaan testata erilaisia vaatimuksia ja arvioida niiden toteuttamisen kustannuksia ja hyötyjä. Näin vältetään turhat vaatimukset ja/tai säätely, joka aiheuttaa kustannuksia ilman että haluttuja hyötyjä saadaan aikaan.

Kuten tietojärjestelmille yleensäkin, automaatiolle on vaikea määritellä vaatimuksia irrallaan toiminnasta jota automaatio tukee. Mitä lähempänä automaatio on ydintoimintaa, sitä selvemmin säätelyn pitää kulkea käsi kädessä itse ydintoiminnan säätelyn kanssa. Voidaan esim. perustellusti vaatia, että viranomaisen pitää pystyä selittämään perusteet ja ne tiedot, joilla jokin asiakkaalle näkyvä ratkaisu on tehty, onpa ratkaisu sitten tehty automaattisesti tai ihmisen toimesta - vaatimuksen pitäisi olla pohjimmiltaan sama riippumatta toteutustavasta. Esim. sääntöpohjainen automaatio (jos X niin Y jne.) täyttää tämän vaatimuksen erinomaisesti, kun taas jossain tekoälypohjaisissa ratkaisuissa vaatimusta on vaikeampi täyttää. On kuitenkin erittäin vaikeaa ja todennäköisesti haitallista yrittää esim. tarkasti määritellä minkälaisia automaatioteknologioita voi tai ei voi käyttää missäkin kontekstissa, vaan asia tulisi mahdollisimman pitkälle hoitaa itse ydintoiminnan säätelyn kautta.

Verohallinto